

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **B.**, bývajúceho v S., zastúpeného JUDr. L., advokátom v S., proti žalovanej **D.**, so sídlom v Ž., zastúpenej JUDr. A., advokátkou v Č., **o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu diskriminácie**, vedenej na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 10 C 124/2005, o dovolaniach žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. mája 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012 v spojení s jeho opravnými uzneseniami z 19. septembra 2013 a 30. októbra 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012 a proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 8. júla 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 29. mája 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012 v spojení s jeho opravnými uzneseniami z 19. septembra 2013 a 30. októbra 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012 a uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 8. júla 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa naposledy upraveným návrhom domáhal náhrady škody vo výške 556,10 Eur so 6% úrokom z omeškania od 1. decembra 2005 a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 995,92 Eur, keď návrh v časti vydania dokladu o zrazených preddavkoch na daň od 1. januára 2005 do 31. októbra 2005 zoberal späť. Svoj návrh odôvodnil tým, že po nastúpení do práce 18. júla 2005 mu žalovaný začal robiť prieky formou diskriminácie a šikanovania s cieľom poškodiť ho na zárobku, stravných lístkoch, znížiť mu vážnosť na pracovisku, znepříjemniť prácu, aby sám dal výpoveď. Diskriminácia spočívala v tom, že nemal nočné smeny, bol zaradený na 4-hodinové smeny, kde nedostal stravné lístky, mal

byť vonku bez čiapky, upratovať vrátnicu a na schôdzi bol JUDr. K. ponižovaný s úmyslom vytvoriť nepriateľský vzťah.

Okresný súd Spišská Nová Ves v poradí druhým rozsudkom z 13. augusta 2009 č.k. 10 C 124/2005-264 žalobu v celom rozsahu zamietol, žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal a rozhodol, že štát nemá právo na náhradu trov konania. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že rozpis služieb za obdobie od augusta do októbra 2005 možno považovať za dôkaz, z ktorého možno usudzovať porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, pretože u 7 zamestnancov mal poobedňajšiu 4-hodinovú pracovnú smenu len žalobca a N. a okrem nich dve smeny mal aj G. a v októbri T.. Ostatní zamestnanci boli zaradení len na denné a nočné 12-hodinové pracovné smeny. Tvrdenie žalovaného o rovnakom rozpise smien pre všetkých zamestnancov preto neobstojí. Aj zo smernice, v ktorej je uvedená pracovná náplň pre jednotlivé smeny možno usudzovať na porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, keď je zrejмый rozdiel pri poobedňajšej smene, kde v jednej smernici je uvedené, že na tejto smene je potrebné umyť podlahu vodou so saponátom a v druhej smernici táto práca uvedená nie je a v ostatných smenách umývanie podláh nie je uvedené. Za dôvod diskriminácie nemožno považovať sťažnosť žalobcu podanú na inšpektoráte práce, pretože tú žalobca podal až po tom, čo žalovaný nereagoval na jeho listy. Udelenie žalobcovi slova na porade až na záver súd nepovažoval za diskrimináciu, pretože nie je možné, aby mohol každý hovoriť ako prvý, z porady nebol vykázany, ale bol poslaný vykonávať prácu, pretože mal poobedňajšiu smenu a taktiež nepovolenie návštevy lekára nemožno považovať za diskrimináciu. Výrok rozsudku, ktorým zamietol návrh žalobcu na náhradu škody vo výške 556,10 Eur súd prvého stupňa odôvodnil tým, že žalobca škodu, ktorá mu mala vzniknúť v mesiacoch júl až október 2005 vyvodzoval z diskriminácie spočívajúcej v tom, že nemohol odpracovať toľko hodín ako v mesiaci december 2004. Súd mal však z predložených dokladov a v konaní vypracovaným znaleckým posudkom preukázané, že žalobcovi bola vyplatená za uvedené mesiace mzda v plnej výške za odpracované hodiny a to v súlade s uzavretou pracovnou zmluvou a v súlade so Zákonníkom práce. Porovnal, akú mzdu by žalobca dosiahol, ak by rozvrh pracovných smien všetkých zamestnancov bol rovnomerný, ak by žalobca odpracoval rovnaký počet ranných, denných, poobedňajších a nočných smien rovnomerne s ostatnými zamestnancami tak ako sa toho domáhal. Znaleckým posudkom mal preukázané, že nebol zistený žiaden rozdiel na mzde, dokonca mu bolo vyplatené viac a teda ku škode nedošlo. V súlade

s vysloveným názorom odvolacieho súdu vychádzal z toho, že žalobcovi patrí len mzda za fond pracovného času v zmysle Zákonníka práce, pretože pokiaľ so žalobcom nebola uzatvorená dohoda o práci nadčas, príplatok za nadčasy mu nepatrí, a preto nemožno porovnávať jeho mzdu s ostatnými pracovníkmi, ktorí mali dohodu o práci nadčas uzatvorenú. Pokiaľ sa žalobca domáhal aj náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 995,92 Eur, súd prvého stupňa uviedol, že takejto náhrady sa žalobca môže domáhať len výnimočne a len v prípade, ak by bola značným spôsobom znížená jeho dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie. Žalobca svoj nárok v tejto časti odôvodnil tým, že bol diskriminovaný v práci, nemohol toľko pomáhať sestre s opaterou matky, odvozom k lekárovi, vyberaním liekov, nemohol sa zúčastňovať návštev v rodine, priateľov, spoločenských podujatí a nestíhal urobiť všetky opravy okolo domu. Súd prvého stupňa konštatoval, že práve naopak, poobedňajšie smeny mu umožňovali vypomáhať s opaterou matky, pretože návštevy lekára a výber liekov sa najčastejšie vykonávajú v doobedňajších hodinách. Taktiež mal dostatok času na opravy domu a návštevy mohol vykonávať aj po pracovnej dobe. Vyslovil, že žalobca nepreukázal, že by išlo o taký zásah do jeho práv, ktorý by v značnej miere, nielen v bežnej, znižoval jeho dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti. Z uvedených dôvodov žalobu aj v časti nemajetkovej ujmy zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 150 O.s.p., keď žalobca bol oslobodený od súdnych poplatkov a nepriznanie náhrady trov konania žalovanej nebude znamenať finančnú ujmu, ktorá by jej spôsobila problémy pri výkone podnikateľskej činnosti. Rozhodnutie o trovách konania štátu odôvodnil § 148 O.s.p. a oslobodením žalobcu od súdnych poplatkov.

Krajský súd v Košiciach po zrušení jeho v poradí druhého rozhodnutia z 21. októbra 2010 sp. zn. 1 Co 185/2009 uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2012 sp. zn. 4 Cdo 100/2012, 4 Cdo 101/201, v poradí tretím rozhodnutím – rozsudkom z 29. mája 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012, rozhodujúc o odvolaniach oboch účastníkov, napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil „v zamietajúcom výroku nad sumu 518,25 Eur“ a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v sume 938,24 Eur k rukám advokátky do 3 dní. Opravným uznesením z 19. septembra 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012 opravil výrok svojho rozsudku v časti týkajúceho sa trov konania tak, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v sume 1.076,78 Eur, vo zvyšku návrh na vydanie opravného uznesenia zamietol a opravným uznesením z 30. októbra 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012 opravil záhlavie aj výrok

svojho opravného uznesenia tak, že správny dátum jeho rozsudku je 29. máj 2013. Uznesením z 8. júla 2013 sp. zn. 2Co 125/2012 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách účastníkov konania a tiež o trovách konania štátu a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania v sume 256,33 Eur k rukám advokátky do troch dní. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil konštatovaním, že predmetom konania ohľadom nároku žalobcu uplatneného titulom náhrady škody zostala len suma 518,25 Eur a v tejto časti považoval zamietajúci výrok rozsudku súdu prvého stupňa za vecne správny, pretože vykonaným znaleckým dokazovaním bolo preukázané, že žalobcovi nevznikla žiadna škoda, pretože na mzde mu bola vyplatená vyššia suma ako mu patrila. S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. preto v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil. V časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy dospel k záveru, že zamietavý výrok rozsudku súdu prvého stupňa je vecne správny a za vecne správne a výstižné považoval aj dôvody prvostupňového rozsudku týkajúce sa tohto nároku a preto v tejto časti napadnutý rozsudok potvrdil s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu a tiež proti jeho uzneseniu podal včas dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietol, že po rozhodnutí uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky predmetom konania zostala nielen suma 518,25 Eur uplatnená žalobcom titulom náhrady škody, ale aj suma 995,82 Eur uplatnená titulom nemajetkovej ujmy, pričom z výroku rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva, že by odvolací súd rozhodol aj o tejto časti predmetu konania, z čoho vyvodzuje, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Posudzujúc podanie žalobcu podľa jeho obsahu (§ 41 ods. 2 O.s.p.), namietal tiež nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a to tak v časti týkajúcej sa náhrady škody, ako aj v časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy. Taktiež uznesenie odvolacieho súdu týkajúce sa trov konania nepovažuje za správne, pretože súd mal pre rozhodnutie o trovách konania použiť ustanovenie § 150 O.s.p., pretože žalobca bol oslobodený od poplatkovej povinnosti a je invalidný dôchodca, ktorého invalidný dôchodok je vo výške 300 Eur.

Žalovaná v písomnom vyjadrení navrhla obe dovolania žalobcu ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.a.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiam, proti ktorým ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci žalobca podal dovolanie proti rozsudku aj uzneseniu odvolacieho súdu. Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal prípustnosťou dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu.

V zmysle ustanovení § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil, odvolací súd sa neodchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd predchádzajúce rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil z dôvodu procesných pochybení a právny názor vo veci samej nevyslovil, ani nejde o potvrdzujúci rozsudok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým tento vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.), je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobcu z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky

len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení skutočne trpí. Vady konania vymenované v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a ani nevyšli najavo v dovolacom konaní.

Dovolací súd preskúmaním obsahu spisu však dospel k záveru, že konanie v predmetnej veci je zaťažené vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (vyhláseného v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb.).

Postup pri doručovaní rozhodnutí o dovolaní upravuje ustanovenie § 243b ods. 5 O.s.p. tak, že odkazuje na obdobné použitie § 225 O.s.p. Vyplýva z toho, že rozhodnutie o dovolaní doručuje súd prvého stupňa, pokiaľ ho nedoručil priamo dovolací súd (príp. odvolací súd).

Rozhodnutie odvolacieho súdu o dovolaní musí byť vždy doručené účastníkom konania (ich zástupcom), prípadne ďalším osobám zúčastneným na konaní, pretože až týmto úkonom nastávajú právne účinky tohto rozhodnutia.

Z predmetného súdneho spisu vyplýva, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. februára 2012 sp. zn. 4 Cdo 100/2011, 4 Cdo 101/2011, bol rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 21. októbra 2010 sp. zn. 1 Co 185/2009 (v napadnutej zmeňujúcej časti, ktorou bolo žalobe vyhovené a v súvisiacej časti týkajúcej sa trov konania v spojení s doplnčiacim rozsudkom z 22. novembra 2010 sp. zn. 1 Co 185/2009) zrušený a vec mu bola v rozsahu zrušenia vrátená na ďalšie konanie. Toto uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky však doteraz nenadobudlo právoplatnosť, pretože už z jeho záhlavia jednoznačne vyplýva, že žalobca v dovolacom konaní bol zastúpený advokátom JUDr. L., a preto, aby mohli nastať účinky doručenia tohto rozhodnutia, bolo potrebné ho doručiť tomuto advokátovi (por. ust. § 49 ods. 1 O.s.p.). Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd prípisom z 30. mája 2012 dal pokyn spisovej kancelárii na doručenie rozhodnutia dovolacieho súdu účastníkom konania (por. čl. 413), nie však ich zástupcom, pričom právnej zástupkyňi žalovanej bolo rozhodnutie dovolacieho súdu doručené až na jej výslovnú žiadosť obsahujúcu tiež upozornenie na potrebu doručovať rozhodnutie ustanovenému zástupcovi. Dovolací súd zdôrazňuje, že bolo potrebné vychádzať z ustanovenia § 241 ods. 1 vety druhej O.s.p., podľa ktorého v dovolacom konaní dovolateľ musí byť zastúpený, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná (v prejednávanej veci dovolanie podali obaja účastníci a obaja boli v dovolacom konaní zastúpení advokátom). S prihliadnutím na povinné zastúpenie dovolateľa (avšak zastúpenie aj takého účastníka advokátom v dovolacom konaní, ktorý dovolanie nepodal) toto ustanovenie je potrebné chápať tak, že zastúpenie sa vzťahuje na celé dovolacie konanie, t.j. až do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní, ktoré môže nastať až jeho účinným doručením. Ak potom odvolací súd opätovne rozhodol o podanom odvolaní účastníkov konania rozsudkom z 29. mája 2013 sp. zn. 2 Co 125/2012 bez toho, aby uznesenie dovolacieho súdu účinne doručil žalobcovi, t.j. jeho právnomu zástupcovi ustanoveného pre dovolacie konanie, odňal mu týmto postupom možnosť konať pred súdom. Naviac, odvolací súd rozhodol o odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa skôr, než uznesenie dovolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť a nastali jeho účinky, t.j. skôr, než bol jeho predchádzajúci rozsudok právoplatne zrušený.

Dovolací súd na základe uvedeného dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, v dôsledku čoho bola dovolateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu a zároveň dôvodom, pre ktorý dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.) pričom zrušil aj výrok napadnutého rozsudku v časti týkajúcej sa trov konania v spojení s jeho dvoma dopĺňacími uzneseniami a tiež uznesenie o trovách konania, pretože v tomto prípade išlo o závislé výroky od rozhodnutia vo veci samej (§ 242 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a to bez toho, aby sa zaoberal ich vecnou správnosťou. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Nad rámec dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné upozorniť na to, že z obsahu spisu nie je možné jednoznačne zistiť, v akom zložení senátu dovolací súd vec prejednal a rozhodol, keď zo zápisnice o pojednávaní z 29. mája 2013 vyplýva, zloženie senátu: predseda senátu JUDr. P., členovia JUDr. L., JUDr. P., zatiaľ čo podľa záhlavia písomne vypracovaného rozsudku odvolacieho súdu bolo zloženie senátu: predseda senátu JUDr. L. (ktorý rozsudok aj podpísal) a členovia JUDr. P., JUDr. P..

Dovolací súd taktiež nad rámec dovolacieho konanie poznamenáva, že bolo potrebné považovať za dôvodnú námietku dovolateľa týkajúcu sa nezrozumiteľnosti výroku rozsudku odvolacieho súdu, z ktorého nie je možné zistiť ako dovolací súd rozhodol, najmä, či rozhodol o celom predmete sporu.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. januára 2015

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová